

• सूर्य सप्तकम् - विकृतिः छन्दः - अश्वललित वृत्तम्

(यदिह नजौ भजौ भजभलगाः तदाऽश्वललितं हरार्कयतिमत्।। 11 + 12- 23)

उदा - हरिण विलोचनाधिवसतिं बभञ्ज पवनात्मजो रिपुवनम्।।

अस्मदुदाहरणम् - दिनमणये नमोस्तु रवये दिनाधिपतये प्रभावलयिने।।

दिवसनिशा.कृतिप्रकरणा-दनेहसकर ग्रहोद्धधिपते

क्षणचलिते सहस्रयुगलं- शतानि किल योजनानि विचलन्

भुवनतते.रभीष्टरचने - सुजीवनविधौ प्रदीक्षित रवे

मम शिरसो मनश्श्रुतिदृशां - नमः परिधये तवैव महसे।। 1।।

तव दुहिता पितृप्रसविनी - तवैव सुषमां पुरो विदधती

अदरकरी विचित्रकिरणा - पिशङ्गवसना समं धवलिता।

निरतशुचिं वलक्षपरिधिं - निरन्तविभवं भवन्त.मुदितं

मम नयनाऽतिथिञ्च कुरुते - तमःपरिभवा.दनेनस.मियम्।। 2।।

तव ललना.मनातपरुचिं- भवन्त.मनुगां सदाहितरुचं

जगदखिलं प्रतीक्षत इमा.-मनामय सुख.प्रसूतिनिलयाम्

दध.दुपधां¹ द्युमण्डलमणे- रुजाहर विभाकरोऽसि तरणे

हर दयया हृदामयगणं- त्वचं सदवता.दितोऽनवरतम्।। 3।।

उपधा- स्वभाव परीक्षा

---

¹ स्वभाव परीक्षा

जगति यथा युवा तु युवतौ- रतोऽनुसरते त्वमेव.मनुसृत
कुविदुषसं विरोचक महन्- मखेषु निरते शुभं तनु नरे
द्यु.वसुमती वलग्नचरणा- हि सप्त ²ययव.स्सुभद्र चरणा(ः)
विविधमयू-खदीप्ति रुचिरां- खदीप्तिरुचयो दिवं विदधते।। 4।।

ययुः यज्ञाश्वः।

(अवलग्नम् - वलग्नम् - शरीरमध्यभागः, विराड्छरीरस्य मध्ये सूर्याश्वा स्सञ्चरन्तीति भावः।

हरित इमान् निपान³ सलिलं- ग्रहीतुमिव ते विमोचय विभो
दिवसमुखे रुजाकरकृमीन्- विषाण⁴ कमल.प्रशोधन विधौ।
विटपगणं महौषधिवनीं- पुषाण भवदीय.दीधितिचणात्
तदनु रवे सिमस्य रजनीं- कुरुष्व कुशलं श्रमापगमने।। 5।।

(निपान – पानीयजलस्थानम्) (विष - विप्रयोगे (क्रैयादिकः) लोट् मध्यमैकवचनम्)

त्वमसि घृणे शमादि गुणधे- शुभाह.सुनिशा.विभाजनवशात्
ऋतुपदवीं वसन्त.तपसी- नभस्य.शरदे सहस्य.शिशिरौ।
कुरु करुणां सदौषध.महो- विवर्धयिषुता गुणिन् दिनमणे
श.मपि मुदं दुरोण⁵सरणौ - पुरे जनपदे सदा ऽनुगमय।। 6।।

(दुरोणम् – गृहम्)

---

² ययुः यज्ञाश्वः। (अवलग्नम् - वलग्नम् - शरीरमध्यभागः, विराट्छरीरस्य मध्ये सूर्याश्वा स्सञ्चरन्तीति भावः।

³ निपान - पानीयजलस्थानम्

⁴ विष - विप्रयोगे (क्रैयादिकः) लोट् मध्यमैकवचनम्

⁵ दुरोणम् - गृहम्

परिचरते गतिं तव विभो- सुरासुरगण.स्वकीयविधिना
स्थिरयसि भो ग्रहादिपरिधिं- चराचरजगत् सदात्मभवन।
अपि नयसे सदा दिविषदो- विभावसु वृषाऽद्यनीकवदन
परिदयसे गुरुत्वपदवी- धराऽश्रितगणं त्रयीतनु.विभो।।

फलश्रुतिः श्रौतार्थवाचकमिदं सप्तकं मिहिरस्य यः।
वृत्तेऽश्वललिते वृत्तं पठे.दायुष्य.माप्नुयात्।।

* సూర్య సప్తకమ్ - వికృతిః ఛన్దః - అశ్వలలిత వృత్తమ్

(యదిహ నజౌ భజౌ భజ్జభలగాః తదాఽశ్వలలితం హరార్కయతిమత్.. 11 + 12- 23)

ఉదా - హరిణ విలోచనాభివసతిం బభిజ్ఞ పవనాత్మజో రిపువనమ్..

అస్సదుదాహరణమ్ -

దినమణయే నమోస్తు రవయే దినాభిపతయే ప్రభావలయినే..

దివసనిశా కృతిప్రకరణా దనేహసకర గ్రహోద్వభిపతే

క్షణచలితే సహస్రయుగలం శతాని కిల యోజనాని విచలన్

భువనతతే రభీష్టరచనే సుజీవనవిధౌ ప్రదీక్షిత రవే

మమ శిరసో మనశ్శ్రుతిదృశాం నమః పరిధయే తవైవ మహసే.. 1..

తవ దుహితా పితృప్రసవినీ తవైవ సుషమాం పురో విదధతీ

అదరకలీ విచిత్రకిరణా పిశఙ్గవసనా సమం ధవలితా.

నిరతశుచిం వలక్షపరిధిం నిరంతవిభవం భవంత ముదితం

మమ నయనా ఽతిభిజ్ఞ కురుతే తమఃపరిభవా దనేనస మియమ్..

2..

తవ లలనా మనాతపరుచిం భవన్తమనుగాం సదాహితరుచం
జగదఖిలం ప్రతీక్షత ఇమా - మనామయ సుఖ ప్రసూతినిలయామ్
దధ దుపధాం ద్యుమణ్డలమణే రుజాహర విభాకరోఽసి తరణే
హర దయయా హృదామయగణం త్వచం సదవతాదితోఽనవరతమ్

.. 3..

జగతి యథా యువా తు యువతౌ రతోఽనుసరతే త్వమేవమనుస్మత్
కువిదుషసం విరోచక మహాన్ మఖేషు నిరతే శుభం తను నరే
ద్యు.వసుమతీ వలగ్నచరణా హి సప్త యయవ స్సుభద్ర చరణాః
వివిధమయూ - ఖదీప్తి రుచిరాంఖదీప్తిరుచయో దివం విదధతే.. 4..

హరిత ఇమాన్ నిపాన సలిలం గ్రహీతుమివ తే విమోచయ విభో
దివసముఖే రుజాకరకృమీన్ విషాణ కమల ప్రశోధన విధౌ.
విటపగణం మహౌషధివనీం పుషాణ భవదీయ దీధితిచణాత్
తదను రవే సిమస్య రజనీం కురుష్య కుశలం శ్రమాపగమనే..

5..

త్వమసి ఘృణే శమాది గుణధే

శుభాహ సునిశా విభాజనవశాత్

ఋతుపదవీం వసంత తపసీ

నభస్య శరదే సహస్య శిశిరౌ.

కురు కరుణాం సదౌషధమహో

వివర్ధయిషుతా గుణిన్ దినమణే

శమపి ముదం దురోణ సరణౌ

పురే జనపదే సదానుగమయ..

6..

పరిచరతే గతిం తవ విభో

సురాసురగణ స్వకీయవిధినా

స్థిరయసి భో గ్రహాదిపరిధిం

చరాచరజగత్ సదాత్మభవన.

అపి నయసే సదా దివిషదో

విభావసు వృషాః ద్యనీకవదన

పరిదయసే గురుత్వపదవీ

ధరాః శ్రితగణం త్రయీతను విభో..

ఫలశ్రుతిః

శ్రౌతార్థవాచకమిదం సప్తకం మిహిరస్య యః.

వృత్తే శ్వ లలితే వృత్తం పరేదాయుష్య మాఘ్నయాత్..